વાપીથી પ્રગટ થતું વલસાડ જિલ્લા અને સંઘપ્રદેશ દમણ - દાદરા નગર હવેલીનું સૌ પ્રથમ સંપૂર્ણ અખબાર

દમણગંગા ટાઇમ્સ

૫ ગુરુવાર ૧૯ ઓગષ્ટ ૧૯૯૯

અનેક નોધારા પીડીતોને 'શ્રદ્ધા' નવજીવન બક્ષે છે

સ્વપ્નનગરી મુંબઇની કલાપ્રેમીઓની પવિત્ર ભૂમિ એવી જહાંગીર આર્ટ ગેલેરીની બહારનાં રસ્તાઓ અને ગલીઓમાં જ રોજ મેલાઘેલા કપડાં અને બાવરી આંખોવાળો આશરે પાંત્રીસેક વર્ષનાં જુવાનજોધ પુરૂષ પર ત્યાંથી પસાર થનાર સૌની નજર અનાયાસે જ પડે છે. યુવાનનો આ નિત્યક્રમ છે. દરરોજ આ વિસ્તારમાં આમ-તેમ ફર્યા કરતાં આ યુવાન હંમેશા કઇંને કઇં બબળ્યા કરે છે અને એક દિવસ તેનાં મિત્રો તેની આવી દયનીય હાલતને અનુલક્ષીને અનુકંપાને કારણે તેને મુંબઇનાં બોરીવલી પશ્ચિમમાં આવેલા ડૉ.ભરત વટવાની અને ડૉ.સ્મિતા

સુધીર ફડકે

વાટવાનીનાં શ્રદ્ધા નર્સિંગ હોમમાં લઇ જાય છે અને પછી શરૂ થાય છે. આ ડૅક્ટર દંપતીનું અવિરત મિશન.

વાસ્તવમાં જે.જે.સ્કૂલ ઓફ આર્ટસનો આ ગોલ્ડ મેડલિસ્ટ અધ્યાપક હેમંત ઠાકરે માનસિક બીમારીનો શિકાર બની ગયો હતો. આવી માનસિક બીમારીને કારણે નોકરીમાંથી પણ તેને રજા આપવામાં આવી હતી. જહાંગીર આર્ટ ગેલેરીની આસપાસ આંટા મારતો અને પગથિયા પર બેસી રહેતો. હેમંત પોતાની જાતને મકબુલ ફિદા હુસેન માનતો. તેની જેમ જ પગરખાં પહેર્યા વિનાં ઉઘાડાં પગે ફરતો અને ડૉ.દંપતીનાં જહેમત અને નિષ્ઠાએ હેમંતને માત્ર સાજો જ ન કર્યો. પરંતુ સંપૂર્ણપણે સ્વસ્થ હેમંતને રાજયના શિક્ષણ સચિવની સહાયની ફરી જે.જે.સ્કૂલ ઓફ આર્ટસમાં પ્રવેશ અપાવ્યો. જે.જે.માં હેમંતને ફરીથી નોકરી મળી તે પહેલા હેમંતના આત્મવિશ્વાસને મજબૂત કરવા આ ડૉક્ટર દંપતિઓ એક સરસ કીમીયો કર્યો. હેમંત નિયમીત રીતે જે.જે.સ્કુલમાં જતો, વિદ્યાર્થીઓને ભણાવતો, તેને પગાર પણ મળતો પરંતુ તે પગાર સ્કુલ નહીં પરંતુ ડૉક્ટર તરફથી આપવામાં આવતો. આ બે મહિના દરમિયાન હેમંતની સંપૂર્ણ માનસિક સ્વસ્થતા અને વ્યવસાયિક સજજનતાની ખાતરી થયાં પછી જ તેને ખરેખર નોકરી પર લેવાયો. ત્યારબાદ હેમંતની સહાયથી જ જહાંગીર આર્ટ ગેલેરીમાં ૧૧૬ કલાકારોના ચિત્રોનું પ્રદર્શન 'શ્રદ્ધા સમર્પણ' યોજાઇ ગયું.

આવા તો કેટલાયે માનસિક રીતે અસ્વસ્થ અને જીવનમાં અવનવી પરિસ્થિતિઓનો સામનો ન કરી શકનારને આશરો આપવા કોઇ તૈયાર થતું નથી. વળી, કયારેક અણધારી આફતોએ જેઓને વ્યસનોનાં આદિ બનાવ્યા હોય છે. તેવા નિરાધાર તથા તરછોડાયેલા લોકોને આ ડૉ.વાટવાની દંપતીની શ્રદ્ધામાં આશરો આપવામાં આવે છે.

હવે પ્રશ્ન થાય છે કે આજનાં ઝડપી ભૈતિક યુગમાં આ દંપતીને વળી, આવી સંસ્થા શરૂ કરવાની પ્રેરણા ક્યાંથી મળી? મધર ટેરેસા સંચાલિત મિશનરીઝ ઓફ ચરિટી ગૃહમાં કે અન્ય આવી સંસ્થાઓમાં શારિરીક તકલીફોથી પીડાતા દર્દીઓને તો આધાર મળે જ છે. પરંતુ જો કોઇ વ્યક્તિ માનસિક રીતે અર્ધપાગલ અસ્વસ્થ કે અસ્થિર મગજની હોય તો તેને નસીબનાં સહારે જ છોડવામાં આવે છે. એક મનોચિકિત્સક તરીકે રોજબરોજ નજરે ચડતી આવી અનેક વ્યક્તિઓની યાતનાઓ જોઇ કંઇક કરી છૂટવાની ઇચ્છાથી વટવાની દંપતીએ બોરીવલીમાં શ્રદ્ધા રિહેબિલિટેશન ફાઉન્ડેશનની ગરૂઆત કરી. ૧૯૯૧માં શ્રદ્ધા રિહેબિલિટેશન ફાઉન્ડેશન નામે રજિસ્ટર થયેલી આ સંસ્થા સમગ્ર દેશમાંની એકમાત્ર સંસ્થા છે.

ડૉ. વટવાની દંપતીએ સાઇક્રિયાટ્રીનો અભ્યાસ કર્યા બાદ ડૉ.ભરત વાટવાનીએ સ્વતંત્ર પ્રેક્ટીસ

સંસ્થા પરિચય

ડૉ. ભરત વતવાની, જયવંતીબેન મહેતા સાથે દહિસરના 'શ્રદ્ધા'ના ઉદ્‌ઘાટન સમારંભમાં નજરે પડે છે.

શરૂ કરી. જયારે ડૉ.સ્મિતાએ કૂપર હોસ્પિટલમાં લેકચરર તરીકે નોકરી સ્વીકારી શરૂઆતમાં તેઓ માત્ર આઉટડોર દર્દીઓને જ તપાસતા ગંભીર માનસિક અવસ્થાવાળા દર્દીઓને અન્ય પ્રાઇવેટ નર્સિંગ હોમમાં દાખલ કરવામાં આવતા. પરંતુ પાછળથી ભાડાની જગ્યા લઇ ડૉ.દંપતીએ પોતાનું નર્સિંગ હોમ શરૂ કર્યુ. અત્યાર સુધીનાં આઠ વર્ષનાં ગાળામાં ૨૫૦ જેટલા માનસિક અસ્વસ્થતા ધરાવતા નિરાધાર દર્દીઓ સારવાર લઇ ચૂક્યા છે. જેમાનાં કેટલાક દર્દીઓને તો અહીંનાં સામાજિક કાર્યકર્તાઓ તથા ડોક્ટરો દ્વારા જાતે જ તેમના ઘરે પહોંચાડવામાં આવ્યાં છે. ડૉ.વાટવાની કહે છે મગજમાં થતી જૈવ રાસાયણિક ખામીને પરિણામે કેટલીક વ્યક્તિઓ સ્કિઝોફ્રેનિયા, ડિપ્રેશન, મેનિક ડિપ્રેસિસ ઇલેનેસ તથા ગંભીર માનસિક અસ્થિરતાનો ભોગ બને છે. કેટલીકવાર કૌટુંબિક પરિસ્થિતિ, નોકરી, ભણતર તથા વ્યવસાયમાં તાણભર્યા સંજોગોને કારણે વ્યક્તિ માનસિક સંતુલન ખોઇ બેસે છે. આવા દર્દીઓને મનોચિકિત્સકોની ખાસ જરૂ હોય છે. દેશભરમાંથી આવા દર્દીઓને શ્રદ્ધા રિહેબલિટેશન ફાઉન્ડેશનમાં લાવવામાં આવે છે. વાટવાની દંપતીની હૂંફ તળે શરૂઆતમાં પૌષ્ટિક ખોરાક, વિટામીનની ગોળીઓ તથા માનસિક રોગ અંગેની દવાઓ અપાય છે. ત્યારબાદ તેમની ટ્રીટમેન્ટ શરૂ કરવામાં આવે છે. કેટલાક કિસ્સાઓમાં દર્દીઓ પર સારવારની અસર ખૂબ ઝડપથી થાય છે. તો વળી, કેટલાકને પ્રતિભાવ આપતાં ઘણો સમયગાળો નીકળી જાય એવુંય બને.

અહીં સારવાર લઇને પાછા જનારા દર્દીઓનો તેનાં સ્નેહીજનો સાથેનો મેળાપ પણ એકદમ સુખદ હોય છે. તે વિશેનો એક પ્રસંગ વર્ણવતા ડૉ.સ્મિતા વાટવાની કહે છે કે રાવલમ્મા નામની ૩૦ વર્ષની મહિલ બોરીવલીનાં શિમ્પોલી રોડ પરથી મળી હતી. જે બે વર્ષથી પોતાનું ઘર છોડી દીધું હતું. કેટલાક મહિનાઓ સુધી શ્રદ્ધામાં સારવાર લીધા બાદ સ્વસ્થ થતાં તેણે પોતે વર્ધમાન કોટની છે. એવું જણાવ્યું પરંતુ ઘરનું પુરૂં સરનામું તેને ખબર નહોતું. ત્યારે આ રાવલમ્માને મૂકવા ડૉ.સ્મિતા જાતે જ વર્ધમાન કોટા જવા નીકળ્યા. હેદરાબાદથી વર્ધમાન કોટા જતી બસમાં તેઓ બેઠા ત્યારે બસમાં બેઠેલા લોકોએ આ રાવલમ્માને ઓળખી કાઢી. ગામમાં પહોંચ્યા કે તરત જ આખું ગામ ભેગું થઇ ગયું. ત્યારબાદ ખબર પડી કે રાવલમ્મા પરિણીત હતી અને એનો પતિ તેનાં બે બાળકોને લઇને ક્યાંક જતો રહ્યો હતો. તેથી આ આઘાતનાં કારણે રાવલમ્મા તેની માનસિક સ્વસ્થતા ખોઇ બેઠી હતી. શ્રદ્ધામાં સારવાર લીધા બાદ તેણે પોતાના ગામનું નામ વર્ધમાન કોટા કે એવું જણાવ્યું પરંતુ પૂરું સરનામું તે જાણતી નહોતી. ડૉ.સ્મિતા તેને મૂકવા હૈદરાબાદ ગયા. હૈદરાબાદથી વર્ધમાન કોટા જતી બસમાં તેઓ બેઠા ત્યારે બસમાં બેઠેલા લોકોએ રાવલમ્માને ઓળખી કાઢી. વાસ્તવમાં રાવલમ્મા પરિણીત હતી અને એનો પતિ તેનાં બને બાળકોને લઇ ક્યાંક જતો રહ્યો હતો. અત્યંત નાના એવા ગામનાં ગરીબ લોકોએ ડૉ.સ્મિતાનો ભાવપૂર્વક આદર સત્કાર કર્યો.

સુધીર ફડકે નામનાં એક મરાઠી

હેમંત ઠાકરે

પત્રકાર ખાધા-પીધા વિના એક બગીચામાં રોજ રખડયાં કરતા હતા. આ માણસને ડોકટર દવાખાનામાં લઇ આવ્યા. તેના વિશે જાણવામાં આવતા માલૂમ પડયું કે તે મુંબઇમાં મિડ-ડે નામના દૈનિકમાં લખે છે અને મરાઠી મહાનગર નામના સાંધ્ય દૈનિકમાં લખે છે. પેલા ડોકટરે ડૉ.વાટવાનીને કલીનીકમાં બોલાવીને સુધીર ફડકે સાથે મુલાકાત કરાવી. તેનું મગજ ચસકેલું હતું એવું તો જરાય ન લાગ. ડોકટરને કહે છે કે મહાનગર ના તંત્રી નિખીલ વાગલેને ઓળખું છું તેની ઓફિસનો ફોન નંબર છે. ફોર શ્રી ફાઇવ [illegible] [illegible] ગે આ રીતે તો તે કેટલીય જાણીતા હસ્તીઓ વિશે વાત કરી તેઓ બધાના ફોન-નંબરો ફટાફટ બોલતો હતો. તે વખતે ડોકટરે ડૉ.વાટવાનીને જણાવ્યું કે આ તેની ઘેલછા છે. તેને

(અનુસંધા સાતમા પાને.....)

સંસ્થા પરિચય.....

(પાંચમા પાનાનું ચાલુ.....)

એવો ભ્રમ છે કે આ પોતે બહુ મોટો પત્રકાર છે તેની પત્ની જયોતિ બલાલે તેને છૂટાછેડા આપી દીધા છે. પરંતુ પત્નીના છૂટાછેડાથી તેને કોઇ આઘાત લાગ્યો નથી. સુધીર ફડકે અત્યંત તેજસ્વી લેખક હતો પરંતુ તે સીઝોફ્રેનીક થઇ ગયો છે. ડોકટરે કહ્યું કે સુધીર ફડકેનું મગજ કદાચ એ વાતથી ચસકી ગયું હોય કે તેણે પોતાનો રૂમ કોઇને લીવલાયસન્સથી આપ્યો હતો અને પોતે નિરાશ્રીત થઇ ગયો હતો. તેથી તેની અસ્થિર હાલત છે. પરંતુ મહિને રૂા.૨૦૦૦નું તેની રૂમનું ભાડુ તેને યાદ રહે છે. આજના ધસમસતા શહેરી જીવન સાથે તાલ મિલાવી શકતા નથી એવો લોકો માટે આ ડોકટર દંપતી સેવાના ભેખધારી સમાન છે. આ વાપી વિસ્તારમાં ડોકટર દંપતીની સારવાર મેળવવા ધીમંત દેસાઇ, દેસાઇવાડ, વાપીનો સંપર્ક સાધવો.